

PETI MEĐUNARODNI
SLAVISTIČKI KONGRES U
SOFIJI

Od 17-23. rujna 1963. održan je u Sofiji u prostorijama Univerziteta »Kliment Ohridski« V međunarodni slavistički kongres koji je bio posvećen 1100-godišnjici Ćirila i Metodija (kongresne značke nose sliku Solunske braće). Kongresu je prisustvovalo 1000 delegata iz trideset stranih zemalja i oko 500 delegata iz Bugarske. Jugoslaviju je zastupalo oko 70 delegata.

Kongres je otvorio akademik Vladimir Georgiev, a u ime Jugoslaven-skog slavističkog komiteta kongres je pozdravio akademik Bratko Kreft. Rad se odvijao u sekcijama i podsekcijama, a održane su i tri plenarne sjednice.

Na prvoj plenarnoj sjednici referate su održali: T. Pavlov (Bugarska): *Njakoi problemi na socialističesko-realističeskija metod v slavjanskite i drugite literaturi* i V. V. Vinogradov (SSSR): *Različija obščih*

zakonomernostej razvitija slavjanskih literaturnih jezika v donacional'nuju i nacional'nuju epohu.« Drugo plenarno zasjedanje bilo je posvećeno 1100-godišnjici Solunske braće. Održani su ovi referati: »Kiril i Metodij v borbi i razvitiu na srednovekovna Evropa« (E. Georgiev — Bugarska), »Význam činnosti slovanských apostoľu Cyrila a Metoděje v dějních slovanské kultury« (J. Kurz — Čehoslovačka), »Cyrilometodějské ohlasy v literatuře bratských národov« (A. Mráz — Čehoslovačka), »Norma unitaria e «redazioni» nello slavo ecclesiastico« (R. Picchio — Italija). Treća je plenarna sjednica održana na svršetku na kojoj je Vl. Georgiev dao prikaz rada kongresa.

Ostala su se predavanja držala po ovim sekcijama (većina je sekcija imala i podsekcije): slavenski literarni jezici, komparativno-historijsko i tipološko proučavanje slavenskih jezika, slavenska dijalektologija, međusobne veze slavenskih i neslavenskih jezika, opisno i primijenjeno proučavanje slavenskih jezika, opće teme, slavenske književnosti do kraja XVII stoljeća, slavenske književnosti u XVIII i XIX st. suvremene slavenske književnosti, književno-lingvistički problemi, narodno stvaralaštvo, oktobarska socijalistička revolucija i slavenski narodi, društveni i kulturni razvitak slavenskih naroda poslije II svjetskog rata, etnogeneza Slavena, postanak slavenske države i razvitak društvene misli kod Slavena u srednjem vijeku, historijsko-filološki problemi, problem slavenske etnografije, nacionalno buđenje slavenskih naroda.

Od osam predloženih prioritarnih tema iz staroslavenskog jezika (v. Slovo br. 11-12, str. 248) kongresnici su se referati kretali uglavnom u okviru šest predloženih tema (nije bilo referata na temu: Karakter dvojezičnosti u historiji slavenskih književnih jezika, kao ni na temu: Problem prevodenja starih slavenskih djela na suvremene slavenske jezike). Iz područja staroslavenskog jezika održano je preko dvadeset referata i saopćenja, te bi staroslavenski jezik na V međunarodnom slavističkom kongresu trebalo posebno prikazati.

U toku kongresa zasjedalo je 12 komisija (općeslavenski lingvistički atlas, crkvenoslavenski rječnik, historija slavistike, izdavačko-tekstološka komisija, komisija literarne terminologije, komisija lingvističke terminologije, transkripciona komisija, komisija za onomastiku, komisija za proučavanje gramatičkog stroja slavenskih jezika, informativno-bibliografska komisija, komisija za stilistiku i poetiku, komisija za proučavanje balto-slavenskih odnosa).

Komisija za crkvenoslavenski rječnik nije na tom zasjedanju dala (a niti je u ograničenu vremenu mogla dati) odgovor na neka pitanja s prvog zasjedanja Komisije, koje je održano u lipnju o. g. u Zagrebu. Naime Komisija je zasjedala posljednji dan kongresa (kao i većina drugih komisija) i imala je na raspolaganju nepuna tri sata. Tako je većina onih pitanja na koja je trebalo odgovoriti na ovom zasjedanju, odgođena za naredni sastanak Komisije, koja bi se trebala sastati početkom god. 1964. u Moskvi ili u Pragu.

Komisija je najviše raspravljala o nazivu za jezik. Većina se članova ne slaže s prijedlogom da se naziv crkvenoslavenski jezik zamijeni nazivom općeslavenski literarni jezik, te je predloženo da se o problemu naziva otvori diskusija u stručnim listovima. U Komisiju je izabran još jedna član iz SSSR-a — L. P. Žukovska, kand. filol. nauka.

U 450 referata i saopćenja, koliko ih je po prilici održano, i u diskusijama na kongresu je postavljen i riješen velik broj problema slavističke nauke. Komparativno proučavanje slavenskih jezika i slav. književnosti bila je dominantna tema u kongresnim referatima i saopćenjima. Zanimljivo je napomenuti također da je o Jurju Križaniću održano 5 referata (Juraj Križanić — preteča Ivana T. Posoškova — J. Badalić; Mišli o hrvatskosrpskom jeziku Jurja Križanića — M. Hraste; Križanić's Formative years — A. Kadić; Grammatičeskij i leksičeskij sostav jazyka Jurija Križanića — T. Eekman; Jurij Križanić i obščeslavjanskij sintaksis — M. V. Du Feu).

Nesumnjivo je da su veliki rezultati jednog naučnog kongresa i s obzirom na broj i s obzirom na značenje, kao i na način rješavanja problema, ali pravo će se značenje sofijskog kongresa za razvitak slavistike moći vidjeti tek za neko vrijeme, kada uz referate budu pristupačne i štampane diskusije, koje su se tokom kongresa snimile na magnetofonskoj vrpici.

Za vrijeme kongresa priređena je izložba starih bugarskih natpisa, na kojoj su po prvi put sabrani originalni, gipsani odljevi i fotokopije bugarske epigrafike (do pada Bugarske pod tursko ropstvo). U Narodnoj biblioteci »V. Kolarov« priređena je izložba slavenskih rukopisa i starih štampanih knjiga. Osim toga priređena je izložba knjiga iz najnovije slavističke literature, na kojoj su bila predstavljena i mnoga jubilarna izdanja posvećena 1100- godišnjici slavenske pismenosti kao i izdanja priređena u čast V međunarodnog slavističkog kongresa (npr. Bugarska akademija nauka posvetila je kongresu pet tomova *Slavenske filologije*, poseban *Slavističen zbornik*, zatim zbornik u čast Ćirila i Metodija — *Hiljada i sto godini slavjanska pismenost 863-1963* i dr.).

Domaćinima kongresa - članovima Bugarskog nacionalnog komiteta slavista na čelu s Vl. Georgievom dugujemo zahvalnost za srdačan prijem. Zahvaljujući dobroj organizaciji na kongresu su sudjelovali delegati iz vrlo udaljenih krajeva svijeta (npr. iz Australije i Južnoafričke unije) »Kada sam počela predavati ruski jezik, mislila sam da na crnom kontinentu neće biti interesa za nj. Danas sam sretna, jer radim s grupom studenata kojima je ruski jezik

glavni predmet« — izjavila je delegatkinja iz Južnoafričke Unije.

Za učesnike je organizirano nekoliko ekskurzija u toku i poslije kongresa.

Zaključeno je da se VI međunarodni kongres održi u Pragu god. 1968. Za predsjednika je izabran akademik B. Havránek.

Koliko je u Bugarskoj posvećeno pažnje slavističkom kongresu vidi se i po tome što su prijemu koji je bio priređen na svršetku kongresa prisustvovali visoki državni i partijski rukovodioci među kojima i predsjednik vlade Todor Živkov.

A Nazor

PRONAĐENE MOĆI KONSTANTINA-ĆIRILA

Iz Rima dolaze vijesti da su pronađene moći Konstantina-Ćirila, slavenskog učitelja, koji je umro 14. veljače 869. u Rimu. Tada je tijelo bilo sahranjeno u crkvi sv. Klementa, ali je za vrijeme napoleonskih ratova kanonik lateranske bazilike Lorenzo Mattei, iz razloga sigurnosti, prenio moći u riznicu svoje obitelji. Na tu činjenicu se zaboravilo, pa je tek nedavno dominikanac Leonard Boyle uspio pronaći Ćirilove moći u gradiću Recanati blizu Loreta, u palači obitelji Antici-Mattei. Sadašnja vlasnica je pristala da te moći, nešto kostiju i praha, preda papi Pavlu VI. Ceramoniya primanja obavljena je 14. listopada 1963. u Sikstinskoj kapei. Tri dana kasnije prenesene su moći u crkvu sv. Klementa uz svečanu liturgiju, koju je na slavenskom jeziku služio Ćiril Kurtev, biskup istočnoslavenskog obreda u Sofiji. Moći su pohranjene na oltaru sv. Ćirila i Metodija, što ga je svojedobno dao izraditi đakovački biskup J. J. Strossmayer.